

MUZIEK Uitvoering 'Wittgenstein-project', initiatief van plotseling overleden Bussumse musicus

'Ter nagedachtenis pianist Nauta en voor de toekomst'

Pianist Folke Nauta (1973-2023) raakte onherstelbaar geblesseerd aan zijn rechterhand. Hij wilde toch blijven spelen en vond in de muziekbibliotheek van Paul Wittgenstein composities voor de linkerhand. Samen met het Prisma String Trio en klarinettist Lars Wouters van de Oudenweijer ontstond de muzikale voorstelling het 'Wittgenstein-project'.

Rudolf Hunnik

Nederhorst den Berg ■ Tien jaar geleden kreeg de begaafde pianist Folke Nauta focale dystonie aan zijn rechterhand, wat ook wel 'musicerkramp' genoemd wordt. Het wordt veroorzaakt door herhaaldelijk en intensief uitvoeren van zeer complexe bewegingen. De vermaarde pianodocent Jan Wijn (1934-2022) leed ook aan deze aandoening.

Nauta vervolgde zijn werkleven met meer lesgeven en hij specialiseerde zich in repertoire voor de linkerhand. Afgelopen augustus overleed hij plotseling.

„Zijn overlijden was een enorme shock”, vertelt Janneke van Prooijen, violiste van het Prisma String Trio. „Heel erg verdrietig. We zitten nog middenin het Wittgenstein-project, dat zijn initiatief was. Ik kende hem als collega en als fantastische en inspirerende pianist.”

Violiste Janneke van Prooijen speelt al twintig jaar in het Prisma String Trio samen met altvioliste Elisabeth Smalt en cellist Michiel Weidner. „Mijn geboorteplaats is Den Helder en ik ben opgegroeid in Den Haag. Daar heb ik viool gestudeerd aan het conservatorium.”

Ingeburgerd

In Den Haag leerde ze haar man, de violist Tim Kliphuis, kennen. Met hem verhuisde ze in 2003 naar Hilversum. „Ik voel mij wel ingeburgerd. Veel van mijn collega's, onder anderen van het Atlantic Trio waar ik ook in zit, wonen hier. Ik ben betrokken bij Cantatedienst op de Brink en heb opgetreden op allerlei Hilversumse podia.”

Klarinettist Lars Wouters van de Oudenweijer heeft het Prisma String Trio bij het 'Wittgenstein-project' betrokken. „Paul Wittgenstein (1887-1961, red.) was een telg van een van de rijkste families van Oostenrijk. Zijn vader was een

staalfabrikant die zijn geld heeft verdiend met het aanleggen van spoorlijnen. Enerzijds was de ambitie van Pauls vader dat al zijn negen kinderen succesvol moesten worden in zaken. Anderzijds was er de kunst die een belangrijk onderdeel was van hun leven. Bij Paul werd het het pianospelen.”

„Hij was bezig door te breken toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Aan het front raakte hij al snel gewond. Zijn rechterarm werd eraf geschoten en hij belandde in een ziekenhuis dat later belegerd werd door de Russen.”

Wittgenstein werd vastgenomen en getransporteerd naar Siberië. Ondanks het feit dat hij maar een arm had en in barre omstandigheden verkeerde, wilde hij het pianospelen niet opgeven. „Hij tekende op een kist een toetsenbord en daarop ging hij oefenen.”

De linkerhand

„Toen hij terugkwam in Oostenrijk gaf hij opdracht tot het schrijven van composities voor de linkerhand. Dat kon hij zich permitteren met het familiekapitaal.”

Na zijn dood in 1961 bleven deze composities bewaard in de bibliotheek van de weduwe van Wittgenstein. „Pas in 2000 werd deze bibliotheek openbaar gemaakt en later is Folke de inhoud gaan uitzoeken. Wittgenstein wilde het privé houden. Hij zou gezegd hebben: 'Dit is mijn muziek. Ik heb ervoor betaald en anderen hoeven daar niet van te profiteren'”

Voor het 'Wittgenstein-project' heeft de Oekraïense pianist Antonii Baryshevskiy de plaats in genomen van Nauta. „Hij is gevlucht uit Oekraïne en woont nu twee jaar hier in Nederland met zijn gezin. Hij is een fantastische kamermuziekpianist.”

Er zullen werken voor de linkerhand worden gespeeld van de hand van onder meer Ernest Walker,

Josef Labor, Hans Gál en Franz Schmidt. „We wilden in de lijn van Paul Wittgenstein nieuw werk laten componeren en verder met het project. Bovendien ter nagedachtenis van Folke en voor de toekomst. Onder meer spelen we een werk van de Thais-Britse componist Prach Boondiskulchok.”

De rechterhand

De schrijver en dichter Herman van Tongerloo heeft voor de voorstelling verbindende teksten geschreven waarvan drie in de vorm van een brief en eentje in de vorm van een gedicht. De teksten worden voorgedragen door alle leden van het ensemble.

„Er is geschreven vanuit verschillende perspectieven. Een brief is geschreven door 'de rechterhand' van Wittgenstein. Dat je voorstelt dat je niet meer kan spelen als hand, maar dat je wel de linkerhand dit ziet doen. De hand is jaloers.”

”

Na blessure aan de rechterhand, specialiseerde hij zich in repertoire voor de linkerhand

Waar en wanneer

'Wittgenstein-project' met het Prisma String Trio, Lars Wouters van de Oudenweijer (klarinet) en Antonii Baryshevskyi (piano). Regie: Ellen Blom. Te zien op 1 december, 20.15 uur, Het Jagthuis, Nederhorst den Berg. Kaarten: jagthuis.nl.

Antonii Baryshevskyi neemt de plaats van Folk Nauta in. FOTO VALENTYN KUZAN

Het ensemble met rechts de in augustus plotseling overleden Folke Nauta en de kist met toetsenbord zoals Wittgenstein daarmee in gevangenschap oefende. Links Lars Wouters.

FOTO FOPPE SCHUT